

પુ જગતમાં પુરુષા કાળથી
માંસાહારની રૂઢી છે ?

પ્રકાશક

(શ્રી હરજીવ પ્રજાપતિ મંડળ તરફથી)

છાપુભાઈ જાજુભાઈ દેસાઈ

મોતીચીઆ, - મુમ્બઈ.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય

અભિયાનવાદ

ગુજરાતી ડૉપીરાઈટ-સંગ્રહ

૮૧૬૨

નિવેદન.

આ નાનો પણ અસરકારક દૂકમાં માંસા-
હારની કઠી અર્વાચીન તથા અનિષ્ટ છે એવું
સ્પષ્ટપણે દર્શાવતો નિમિષ છૂટો પ્રકર કવ્યાનું
વાજ્ઞમી ધાર્યું છે. કારણુ આટલાં યૌગ વાચનથી
પણ વિચારવાનું વ્યક્તિ માંસાહારની ધાન્ય
પ્રથાની અનાવશ્યકતા ધ્યાનમાં લઈ શકે.

પ્રકાશક.

શું જગતમાં પુરાણા કાળથી માંસાહારની રૂઢી છે ?

એક વખત એવો હતો કે જ્યારે મનુષ્ય નિરોગી, પૂર્ણ સુખી, અને સ્વતંત્ર રહી જગતમાં વ્યર્ગ અનુભવતો, તેનું સ્વર્ગ આપણે ખોદ્ય બેંડાં, એવી ભાવના જગતની સમસ્ત પ્રજાની તવારીખમાં ચારંચાર માલુમ પડે છે. હેરોડોટસ અને તેની પછી થએલાં પુરાણા ઇતિહાસ-કારોએ તેમના વખતના લોકોનું વર્ણન કરતાં જણાવ્યું છે કે-લોકો તો સત્યુગ્મનો જમાનો કે જેમાં આહાર માટે પશુ વધ નહોતો થતો અને સર્વંત્ર સુખ અને શાંતિ પ્રસરેલી હતી, તે જમાનાનું સ્મરણ કરતાં હોય છે. આપણે જાણીએ છીએ કે ક્રાઇસ્ટના જન્મ પહેલાં ધણા સંકા અમાઠ, બુદ્ધ પાવયોગોગસ, મોક્ષેટીસ, પ્લુટાર્ક, આદિ

બીજા સુધારકોએ માન્યતા આધાર તરીકે ઉપયોગ નહિ કરવો એ સિદ્ધાંત સીખવો હતો. પ્રત્યેક સતતની પૂર્વે આઠમા સંક્રામાં, સત્સુગનું વર્ણન કરતાં હિસોધક બાણીએ છે કે તે વખતે માંસાદારમાં કોઈ સમજવું પણ નહિ. આ ઉપરથી સિદ્ધ થાય છે કે માંસનો આધાર તરીકે ઉપયોગ ન કરવો એ સવાલ કાંઈ હંમણનો ઉપરિચિત થએલ નથી. કારણ કે હાલ જગતના સર્વ મનુષ્યોમાંથી અર્ધી કરતાં વધારે માંજ્યા માંસાદારી નથી તે સુચવે છે કે મકાઓ અગાઉ માંસાદાર નહોતો થતો.

જે માણસ, કુળ, જાત, જાત્રુ આદિના બદલે માંસનો ઉપયોગ ન કરે તે “વનસ્પત્યાદારી” કહેવાય. જાપાન અને ચીનના ભોદો, હિંદના બૌદ્ધ ધર્મીઓ અને પૂર્વના બીજા લાખો મનુષ્યો, — અમારા પારેવા જુજળ લેખક જૈન ધર્મને બૌદ્ધ ધર્મની એક શાખા માને છે.

મુજાસીજ અથવા તેા જોઝામાં એતજા, તથા
આર હજાર વર્ષથી તેા વેજીટરીઅનોજ છે. ત્યારે
હવે પૂર્વના લોકો, અને તેમાંના શીતળ પ્રદેશમાં
વસનારાઓ પણ શુદ્ધ આહાર કરનારાં છે અને
આપણે પશ્ચિમના લોકો ખુલ્લી રીતે માંસાહારી
કહેવાયાએ એ વિચયજનક છે.

મનુષ્યોની રીતજ્ઞાન અને ખોરાકનું વર્ણન
કરનારાઓ માણસોને માંસાહારીના ઘગમાં ગણે
તે આશ્ચર્યજનક છે. દખાતી રીતે એવો વર્ગ
કરવો તે બંધબેસતું નથી. મનુષ્યાહારને મળતાં
જે વાનરો ફળાહાર કરી જીવે છે તેમની સાથે
મનુષ્યોને વિશેષ મળતાપણું હોવાથી, મનુષ્યો
ફળાહાર-કરનારાઓની સાથે એક વર્ગમાં મૂકી
શકાય. હિંચામાં હિંચી પંક્તિના વાનરમાં અને
હલકી પંક્તિના મનુષ્યમાં તફાવત એટલો છે કે
માણસમાં બુદ્ધિ અથવા માનસિક શક્તિ હોય
છે, જેનો વાનરોમાં અભાવ હોય છે. માણસને
સાફ-માર્કું, સદસન આદિ નીતિનું જ્ઞાન હોય

છે, તેને વિચાર કરવાની શક્તિ હોય છે અને સુદ્ધ બાબથી પોતાનો વિચાર દર્શાવી શકે એવું તે એકજ પ્રાણી છે. પણ જ્યાં સુધી યોગ્યતાની સાથે સંબંધ છે ત્યાં સુધી મનુષ્ય અને વાનર મળતાંજ ગણાય કારણ કે બંને દુષ્પ્રકાર કરનાર વર્ગમાં આવે છે.

કુપીઅર, કારપેન્ટર, બુધ, રીઝીઅર, ટેક્ટર, પ્રો. એવેન, લુઅક અને બીજા યજ્ઞ પ્રતિષ્ઠિત શારીરિક શાસ્ત્રના અભ્યાસીઓએ અને કુદરતના અભ્યાસીઓ પોતાના જ્ઞાનથી સિદ્ધ કરી આપ્યું છે કે માણસોના શરીરનો બાંધોજ એવો છે કે માણસોએ દુષ્પ્રકાર કરવો જોઈએ. એટલુંજ નહિ પણ તેઓ એ નિયમનો ભંગ કરે છે અને માંસાહાર કરે છે, તેઓ અસંખ્ય પીડા અને દર્દને જન્મ આપે છે. આ બિના પ્લેસ, સોફ્ટીસ, સીનીકા, પાયથાગોરાસ, પ્લુટાર્ક અને બીજા પૂર્વકાળના ઋષિઓએ માન્ય રાખી હતી. અને સામાઈ, કારવીન, વાલેસ, રુપેન્સર

અને હેકલ વિજેરથી સ્થાપિત થએલ વિકાસ
(ઇનોવેશન) ના સાર્વજનિક નિયમથી, તે બીના
દલીલૂત થઈ શકે. આ વિકાસના નિયમથી
આપણી આ ભૂમિપર જીવનનું મૂળ શું છે
અને તેનો વિકાસ કેમ થાય છે તે વિશે પુષ્કળ
પ્રકાશ પડ્યો છે.

એ પણ દેખાતું છે કે મૂળ તો સમસ્ત
પ્રાણીઓનો ખોરાક વનરપતિમાંથી મેળવવામાં
આવતો, કારણ કે વનરપતિજી પોષણ આપી
શકે છે, અને માંસ ખોરાકને એક રસ કરી
પોષણ આપી શકતું નથી. કેટલાંક કુદરતના
અભ્યાસીઓ એટલે સુધી કહે છે કે પ્રથમ તો
કોઈ પ્રાણી પણ માંસાહારી નહિ હતાં. પણ
આગળ જતાં વનરપતિ અને ભાજપાલાના
દુષ્કાળને લીધે એવા માંસાહાર કરનાર પ્રાણી-
ઓનો વર્ગ હસ્તિમાં આવ્યો અને ઘણા ભાગે
એવાંજ કારણથી મનુષ્યને પણ જીવના માધ્યમ
માંસાહાર કરવાની જરૂર પડી. જુસ્તર શાસ્ત્રી-

જોના કહેવા પ્રમાણે પચાસ ત્રીસ દુહર તથા
 પહેલાં બ્યારે હિમ પડ્યો અને વનસ્પતિમાં કંઈ
 ફેરફાર કરી નાંખ્યો તે વખતથી. મનુષ્યો જે
 જમાનાઓ ત્યાં કાગળનાદિ દુહરતી ખોરાક ખાતા
 નિર્વાહ કરતાં તેના બદલે માંસાહાર કરવા તરફ
 દોરાયાં હશે. માણસોમાં માંસાહાર કરવાની
 આવી કેટલીક ટેવો (ખાસીઅનો) ઉપર પ્રમાણે
 જણાવેલ સંજ્ઞાઓથી થઈ હશે, છતાં પણ તેના
 શરીરના બાંધમાં અને મનુષ્યોના દુહરતી ગુણ
 ધર્મોમાં કોઈ ફેરફાર તથા થયો, * એ ઉપરથી
 સ્પષ્ટ જણાય છે દુહરતે માણસને માંસાહાર પ્રાણી
 તરીકે પેદા કર્યું નથી. અને તેથી વહેલા કે મોડાં
 જમીનમાંથીજ ઉત્પન્ન થતાં પદાર્થો ખાવાં પડશે.

ખોટા કે જોણે દરવીસનની પૂર્વ ચાથા
 સૈકામાં પોતાના પુસ્તકો લખ્યાં છે, તેણે તેના
રીપબ્લીક નામના પ્રસિદ્ધ પુસ્તકમાં સોફિસ્ટીસ
 તું વર્ણન કર્યું છે. સોફિસ્ટીસ એક નમુનેદાર
 શહેરનું વર્ણન કરે છે. અને તેના વતનીઓને

હજી અનાજ, બાજીપાલો જેવા સાદા ખોરાક
 જેવા બચાવવા કરે છે, તેમ એક માણસે વાંચા
 લીધે કે, તેવો આદાર તો અત્યુચ્ચ સાદો છે,
 તેના જગ્યામાં સેફ્ટીસ પેત્રાની દલીલો રજૂ
 કરે છે. અને સડાઈ, રોમ, દુધચાર વિગેરેનું
 નાશ માંસાદાર છે એમ બતાવે છે.

જે માણસમાં વિચાર કરવાની શક્તિ છે
 અને જેને બુદ્ધિ છે તેવો માણસ કુદરતી રીતે
 માંસાદારી નથી હોતો. માણસના દાંત, હોઝરી
 અનાજનું પાવણ કરનારી (Alimentary)
 નથી. અને આખો શરીરનો ઘાટ નિઃશંકપણે
 બતાવી આપે છે કે માણસ તેની આંતરિક
 અથવા કોષપણ અનાવટમાં અથવા આદારમાં
 પણ વર કે બીજા ધાતકી પ્રાણીઓના સાથે
 સરખાવી શકાય નહિ. અપાક્કા બાષ્પાક્કાઓ
 જંગલી, અર્ધ દુધ અથવા તો સુધરેલાં તે
 પણ આપણે તો આ જમાનામાં સુધરેલાં
 થવાની જરૂર છે. બાકી કાળાદારનો પ્રચાર તો

અનાદિ કાળથી અથવા તો આદ્યમના વખતથી
આવતો આવે છે.

શુદ્ધ કૃણાહારથી કૌવતમાં વધારો થાય છે.

પશુઓમાં આપણે જોશું તો, હાથી જેવું
હારે અને મધુહ પ્રાણી કૃણાહારીજ હોય છે.
સાંઘણી અને રેનડીચર (એક જાતનું ડિંચું
કરણુ) જેવાં મજબુતમાં મજબુત પ્રાણીઓ
પણ શુદ્ધ કૃણાહારી હોય છે. મૃગ અને અશ્વ
જેવાં ઊતાવળથી દોડી શકે તેવા પ્રાણીઓ પણ
કૃણાહારીજ હોય છે. કૃણાહાર કરનાર ગોરીલા
નાંમતું પ્રાણી પણ જગતનો ખરો રાજા છે
કારણ કે તે સિંહને એક તડાકે મારી નાંખે છે,
એમ જણાયું છે.

માંસાહાર નહિ કરનારા પ્રાણીઓ તો બાળ,
બુદ્ધિ, સહનશક્તિ અને ચચળતા, એ બધી
દૃષ્ટિથી, બીજાં પ્રાણીઓની અંદર રાજા જેવાં
ગણાય છે, એ બીના તદ્દન શંકારહિત છે.

હવે મનુષ્યોનું નિરીક્ષણ કરીએ તો જણાશે

કે એક જોરાવર સંકાટલાંડના સંકેવાળી કે જે
 માત્ર મહત્ત્વ, જવની રોટલી ધર્મેરે અનાજનો
 આધાર કરી રહેલું છે, તેના શરીરનો બાંધો
 જન્મથીજ એવો હોય છે કે મજાનું મનોબળ-
 વાળા અને મજાનું સ્નાયુવાળા માણસમાં તે
 અચર્યાન લઈ શકે છે. જે કોઈ પણ માણસ
 સંકાટલાંડના સુખલેહના સંકેવાળીને લશ્કરની
 દુકડીમાં ફરાવત કરતાં જોશે, તે તેની બાહુદરી
 અને હિમત વિશે જરાપણ શંકા નહિ કરે.
 એવીજ રીતે જાપાનના લોકો પણ કેટલાંક સંકા
 થમાં ભાત જેવાં અનાજનો આગક લઈ એવું
 કાવત્ર પ્રાપ્ત કરતાં આવ્યા છે કે તેમના અદ-
 બુત પરાક્રમથી તેમની સર્વત્ર પ્રશંસા થાય છે.
 ખરેખર હમણાંજ એવા સવાલ કરવામાં આવે
 છે કે શું જાપાની લોકો શારીરિક અને મનો-
 બલમાં દુનિયાની પ્રબળમાં આગળ પડતાં નથી.
 અને જાપાનમાં લોકો ખરી રીતે અન્ન ફળા-
 હારીજ છે. હવે આવશ્યકતા લોકો વિશે જોઈએ

તો તેઓ ખડા, બડકું, દુધ, લીણ, અને કાત
 વખત મચ્છી ખાતને નિર્વાહ કરે છે. તેઓનો
 ખરો આધાર વનસ્પતિમય છે તેથી તેઓ પણ
 ફળાહારીજ (વેન્ટેરીઝન) ગણાય. જડાત વખતે
 અથવા શાંતિ વખતે તે સેકેની લડાયક શક્તિની
 અને પ્રવૃત્તિની શક્તિ કરી ન શકાય. આપણે
 સામગ્ર્યું છોડે રોમનું લશ્કરે ધડેનો ખોરાક
 લેતું. અને રોમના બેડેડીઅટર્સ (મહા) જય,
 આજ્ઞાત વિગેરે ખોરાક લેતા અને ધોમના
 જખરા બસરત્યાગેને પાનુ માત્ર અન્ન કળનોજ
 આધાર કરાવવામાં આવતા. તેથી સોલમા
 સેકની અંદર ટકીનું લશ્કર જય, અહર,
 દુગળ વિગેરે ખોરાક લેતું, અને એવા ખોરાક-
 ના જોરથી યુરોપનો અર્ધો ભાગ જીત્યા હતા.
 અન્ન ફળાહાર કેટલો કાવત આવનારો છે, તેનો
 જો વિશેષ પુરાવો જોખ્ય તો એક પ્રખ્યાત
 ફ્રેંચ મૃદસ્થ ગાટીઅરના હમણાં પ્રસિદ્ધ યંત્રેજ્ઞાં
 અને ખાસ વજુદ રાખી શકાય તેવાં પુસ્તકોમાં

Diet and Dietetics નામના પુસ્તકમાંથી
મળી શકે તેમ છે -

“ માંસ વિનાનો આહાર શારીરિક શક્તિને
વંતખમમાં લાવી શુક્રે છે તેમ માનવું તે ખોટું
છે. જો કે અસહ્ય આહારની આવેલી રીતભાન
શરીરની શક્તિમાં ફાનિ પડેલાં ગાંઠામાં મોટા
ભાગ બજાવે છે. ૪૦ ગ્રામ્સ સીકેરના કદે
પ્રમાણે લિંદુ ખેંચીઆઆ ને લાંબા અંતર નાત
મમાઆર લાવ કદ કદ છે. તેઓ માંસ
આખાનોજ ખોરાક ખાય છે, જ્યારે આખા
દિવસમા ૬૦ માફક જેટલું અંતર તેઓ કાપી
નાંમે છે, અને તેઓ પાછા આરામ લીધા વિના
અઠવાડીઆના અઠવાડીઆ સુધી ખેંચ કયાજ
બંધ છે.

રુશિઆના ખેડૂતો કે જેઓ વનસ્પતિ
રોટલી, દૂધ વિગેરે ખાઈને જીવે છે તેઓ
દમોશો સોજાથી અઠાર કલાક સુધી કામ કરી

શકે છે, અને અમેરીકાના નાવિકો રતાં વંસારે
ખજાના હોય છે.

નોર્થના મેનુતોને તો માંસાહારના સ્વાદ
કેવો છે તેની ભાગ્યેજ ખબર હોય છે છતાં
તેઓ મુસાફરોની ગાંઠી પાછળ ચોક્કીદાર તરીકે
બાર તેર માછલું, સુધી, અડક્યાં સિવાય દોડતા
જાય છે.

હમણાનાં હજીરના મજુરો અને નાવિકો
જેઓ ઘણી લાંબા સમયથી જૂદી જૂદી જાતના
ફળ, વનસ્પતિ અને અનાજ ખાઈને નિર્વાહ
ચલાવે છે, તેઓ બાંધામાં ઘણા મજામુત હોય છે.

દક્ષિણ અમેરીકાના ખાણ ખોદનાર મજુરો
કે જેઓ મિતાહારી છે અને કદી માંસાહાર
કરતાં નથી તેઓ તેમના ખબા ઉપર પાંચ પાંચ
મણના બોળે ખેંચી લઈ જાય છે, તેવા બોળે
લઈને તેઓ ૧૫૬ થી ૨૬૨ ટ્રીટ સુધી ઉચી
સીડીઓ પર ચડી જાય છે, અને એકંદરે એક

દિવસમાં તેમની આવી મજૂર તાર માફિ જેટલી થાય છે.

હોટ-મેરીઅરના મજૂરો કે જેઓ ઠીકા વિનાનું અને માત્ર થોડી ચરખીવાળું જ ખાણું ખાય છે તેઓ પુરકળ કામ કરી શકે છે. જેઓ માત્ર રવીવારે સહેજ માંસ ખાય છે.

ટરકીના સિપાઈ ખનુ આશ્ર્મ ઉપગ્રંથ તેવી રીતે કરકસર કરનારા છે, તેઓ ફક્ત પાણી અથવા તો લૂમન પીએ છે, અને ખારાકમાં ચાખા વિગેરે અન્ન ખાય છે અને માંસને તો ભાગ્યેજ અડે છે પણ આપણે સુધ્ધા સારી રીતે જાણીએ છીએ કે તુર્કોનો લડાયક જુસ્સો અદ્ભૂત હોય છે, અને તેમની સિમન પણ ખનુ દહ દાય છે.

સાલોનીયા અને કોન્સ્ટાન્ટીનોપલના (પોર-ટો) મજૂરો કે જેઓનું ખાણું ઉપર જણાવ્યું તેવું છે, તેઓનું કાવત તો શોક પ્રસિદ્ધ છે.

તેથી બહુ બળવાન માણ્યને લોકો " તુકના જેવો તે બળવાન છે" એમ કહે છે.

યુરોપના ખેડૂતો અને કામદાર વર્ગ કળો અને વનસ્પતિનો આદાર કરીનેજ નિર્વાહ ચલાવે છે. તેઓને માંસાદાર આવે. બારે પડી ગય તેથી કરકસરના નિયમોને તામે થઇ તેઓ વનસ્પતિ આદાર કરે છે. આવી રીતે કરખાથી લોકોની નંદુરસ્તીમાં વરૂત: સુધારો થાય છે અને આયુષ્ય લાંબુ થાય છે. સારી સ્થિતિવાળા લોકો, જેવા કે, રાજાઓ અમીર ઉમરાવો, એથી વિલકું, માંસાદાર કરે છે અને દેશમાં ઉપજતી મોજશોખની સીમેનો ઉપભોગ કરે છે, તેથી તેઓની તબીબત પણ ખરાબર નથી રહેતી, અને તેઓના આયુષ્ય પણ ટુંકા હોય છે.

ગ્રીસ અને રોમના ઇતિહાસમાં એક વખત એવો હતો કે જ્યારે મજુરો થોડાજ ખોરાક લેતા અર્થાત સચારના માત્ર થોડાં ફળ ખાઈનેજ ચલાવતાં અને ખપોરે ગટલી, થોડાં પાકાં

આત્મીય રિગેનિ ખાતા અને સાંત માધારજી
વનરૂપિની આધાર લખિયાખા દિવસનું બાજન
સમાપ્ત કરતાં એમાં ને હાલના રહેણી કરાગીમા
જાણીજ તદ્વાવત છે.

હીજુએના શાસ્ત્રોમાં માંસાધાર અને વનરૂપિ
આધારના ગુણ દાખ વિષે શુ. લખવામાં આવે
છે તે જાણાવવું અહીં ઉપેગાગી થશે.

“હું નને વિનાંતિ કરું છું કે, તારા નોકર
ઉપર તું દસ દિવસ માટે અજમાયશ કર, અને
તેને ખાવાને માત્ર દાણ—અને પીવાને પાણીજ
આપજે.”

“પછી અમારા અને જેઓ માંસાધાર કરે તે
તેમના મહેરા જેજે, અને જે પ્રમાણે તને બાંસ તે
પ્રમાણે નોકરીની વ્યવસ્થા કરજે.

“તેથી તેણે આ બાબતમાં તેને હા કહી અને
તેમની દસ દિવસ સુધી અજમાયશ કરી.”

“અને દસ દિવસ પછી જોયું તો તેમના
મહેરા જેઓ માંસ ખાતાં હતાં તેમનાં કરતાં

વધારે ને વધારે કિલ્લા જાણ્યા. તેથી મેલજરે,
તેમની પાસેથી માંસ અને દારૂ લઈ લીધો અને
જેમને ખાવા માટે દાળ આપી.

માંસાહારથી થતી માઠી અસરો.

એ તો સ્પષ્ટ રીતે માલમ પડે છે માણસનો
કુદરતી ખોરાક તો વનસ્પતિ આહારજ છે. આજ
કાળ કરતાં વધારે શુદ્ધ વધારે સ્વાદિષ્ટ અને
વધારે પોષાક ખોરાક ખીજે કાઢી છે. નહિ.
એમ જાણાવવામાં આવે છે કે માંસથી લોહીની
અંદર તેવાં તત્ત્વો ભરાઈ જાય છે કે તેઓ
મળશુદ્ધિ કરનાર બાગમાંથી પાણી નામુદ્દ થતાં
નથી અને તેથી રીતે નખખાઈ પેદા છે. આવી
કર્યાદ ઘણા માંસારીઓને સાધારણ છે. આમ
હાવા છતાં હજી સુધી માંસાહાર કેમ કરવામાં
આવતો હશે અને મનુષ્ય કુદરતી રીતે જેવો
છે અને જેવો ખોરાક તેણે કુદરતી રીતે ખાવો
જોઈએ, તેવાં આદર્શ તરફ કેમ નહિ દોરતાં
હોય ? પણ આગળનાં દુરાચારો ચાલ્યાં આવે

કે, અને આગમની કહેલી બ્રહ્મા એક જમાનાથી
તે બ્રહ્મા જમાનામાં થતીજર જન્ય છે. કારણ કે
આપણને પણ જુની રીતે વગગી રહેવાનું
શિલ્પ મળ્યું છે. તેથી આપણે તે રીત પ્રમાણે
કર્મ કરીએ છીએ અને આપણા વડવાએ
તેવા મંત્રગામાંથી પ્રેરતા તેવાં મંત્રગામાં
આપણે છીએ.

આવી લાંબા કાળથી ચાલતી આવડી અ-
વસ્થાના પગીણાએ આપણે માનાદાર લેવાનાં રત
છીએ છીએ. અને માનના જુદાં જુદાં તેવા
ખારાક લેવા એાધુ વધારું પરાવીએ છીએ.

દુકાવા આપણે જે હવે છીએ છીએ તે તજ
દેવા માંમના તથા તેથી બધાં સર્વથી આપણે
આપણામાંજ મુધારો કરવાનું શરૂ નાહિ છીએ
ત્યાં સુધી આવી વસ્તુચિતિ ચાલુ રહેવાનીજ.

(ડૉ. ડી. એસ, સંજર, એમ, ડી, ના "ધી
આર્ટ ઓફ લીવીંગ ફ્રોમ ગુડ રેલિજી" નામના
પુસ્તકમાંથી)

PRINTED BY

Govind Dalviabhai
Shree Anand Prasad,
Barimpai Bhagal-Sur

PUBLISHED BY
Chhotubhai Dalviabhai
Sonifaha, Surat

